

A Starbucks-liberálisok és wifi-demokraták fogyasztói kosár alapján tesznek különbséget, lakóhely szerint stigmatizálnak. Az Index józsefvárosi túrájának hideg rasszizmusáról. Az Index tudósítói a napokban a Józsefvárosban jártak, azon belül is a Diószeghy Sámuel utcában. Az apropó az volt, hogy egy évvel ezelőtt helyeztek el a kétségkívül rossz hírű környéken egy rendőrségi konténert, hogy növeljék a szubjektív biztonságérzetet és objektíve is csökkentsék a bűnözést. A tudósítás mint nyelvileg, mint szellemileg ócska, a riport felszínes, de ami a legnagyobb baj: mérhetetlenül részvétlen, empátiát nyomokban sem tartalmaz.



Nemrégiben az RTL Klub is megtette a magáét, a Házon kívül című közéleti magazinban a szintén VIII. kerületi Népszínház utcát "dolgozták fel", A Népszínház utca, ahol bármit meg lehet kapni címmel. Az egyoldalú bulvárérdeklődés nyomort, bűnözést, prostitúciót és etnikai ellentéteket akar látni, amelyek természetesen jelen vannak, de nem csak ez jellemzi a környéket. Félelemkeltés, dramatizálás, sztereotípa-katalógus. Az utcában lakók közös levélben tiltakoztak a produkció ellen.)

A riport dramaturgiája a hillbilly-horrorfilmek zsánerének bevett elemeit idézi: a művelt, diplomás városi fiatalok kiruccannak egyet vidékre, ahol mindenféle hegylakó bunkók, rosszarcú benzinkutasok és mutáns kannibálok fogadják őket. Eltérő nyelven beszélnek, furcsa kifejezéseket használnak, piszkosak, sandán bámulnak rájuk. Egyszóval: nem felelnek meg a középosztály által felállított sztenderdeknek. Az urbánus paranoia, a morális pánik és a városiasodás mindennapi félelmeit az olcsó mozgóképek nyelvén reprezentáló B-filmek forgatókönyve itt is tetten érhető, hiszen a riport elbeszéli, hogy az Index tudósítói "bemerészkedtek a főváros legkeményebb placcára" (placcára!), majd a helyiek vészjósló szövegeinek idézése és fenyegető gesztusainak bemutatása következik, ez után "csapatban haladnak el mellettük a bizalmatlanul néző, kitetovált, atlétatrikós helyiek", akiknek van pofájuk megkérdezni tőlük, hogy mit akarnak erre felé? (Egészen felháborító, nemde?) A rendőrök persze szótlanok, a helyzet - derül ki a gyengécske írás végén - meg nem változott semmit. Az újságíró, akik azért mégiscsak a "papa fiacskája" (Pasolini), megmerítkezett a nyolckerületi

Egy kóla meg két csoki

Írta: Békés Márton

2013. július 29. hétfő, 07:45 - Módosítás: 2013. július 29. hétfő, 07:55

bennszülöttek és a tehetetlen rendőrök világában. Mekkora sztori!

Már a fentiek is hemzsegnek a sztereotípiáktól, de idézzük a képaláírásokat. Süt belőlük a nyegle ignorancia, íme:

- A dobozrendőr figyel téged [ügyesen beállított kép: az utca egyik oldalán egy kopasz férfi, a másikon a hatósági állomás]

- Rajság van, csíra! [biciklis roma fiú látható a képen]

- A legnagyobb hasi szúrás tulajdonosa ever [ever - jól jegyezzük meg, e szó használata a jófejség biztos jele, egyúttal fontos kulturális kód is]

- Vonulnak a Diószeghy utcaiak 1-2. [asszonyok az utcán kisgyerekkel, kerekesszékes férfi, telefonáló alak - ez már "vonulás"]

- Fizetsz egy kólát, meg egy csokit? [fiatal roma lány látható rajta kisgyerekkel]

Maradjunk is az utóbbinál, itt fordul meg ugyanis a cikk mondanivalója. Érdeemes teljes terjedelmében idézni, annyira visszataszító:

Egy kamaszlány kólát követel, mert lefotóztuk. Balázs, a fotós rááll, hogy meghívja. A közeli élelmiszerboltban a kért kóla mérete kétliteresre duzzad, csoki is csatlakozik hozzá, sőt előkerül valahonnan egy 10 éves kisgyerek, ő is csokit követel. Balázs kényszeredetten fizet.

Nos, ez a Diószeghy Sámuel utca fiúk, és nem a Balaton Sound, ahol a holland turisták lefotózás után hálából rozéfröccsre hívnak meg. Itt, kedves Gábor és persze, Balázs, nem ti vagytok a "többségi társadalom". Tetszik, vagy sem, itt a helyi szokások érvényesülnek,

amelyekbe ezek szerint nem feltétlenül tartozik bele az, hogy újságírói kiruccanásokat részeként kamaszlányokat fotóztok az utcán, minden következmény nélkül. Amúgy meg, Baláznak ne essen már nehezére a kisboltban 600 forintot kiadni egy kóláért meg két csokiért. Hisz` jó lett a kép, nem? Úgyis csak ez számít! A "szenvadás képeiben" (Susan Sontag) való kéjelgés kimeríthetetlen, főleg, ha szegényeket és nyomorultakat ábrázol. Kávé után, meeting előtt meg lehet nézegetni a képgalériát. A dolog úgyis olyan távoli, mintha a szemfüles riporterek a pápuák között jártak volna.

Mindennél persze sokkal komolyabb dologról van szó. Méghozzá egészen pontosan arról, hogy a Starbucks-liberális, wifi-demokrata közeg fogyasztói kosár alapján tesz különbséget és lakóhely szerint stigmatizál. A cikk ugyan nem cigányoz, nem gyűlölködik, a szekunder rasszizmus mégis ordít belőle: elég egy kép, a jól beazonosítható kódok elhelyezése, a helyszín lokalizálása, majd a "követelő" kamaszlány jelenetének leírása. Fajgyűlölő dramaturgia ez, csak éppen nem az ostoba, primitíven cigányozó, suttyó náci beszédmódja, hanem a kifinomult burzsoázia tettenérhetetlen, körmönfont, hideg rasszizmusa. Amelynek már nem a bőrszín számít, hanem a fogyasztói kosár tartalma. "Hiszen, tudod - súgja a riport hangulata - ezek ilyenek: ott laknak a Diószeghybe`, az utcán roncsautók vannak, meg piszok, aztán ha lefotózod őket, akkor kólát követelnek, meg csokit, ennyit tudnak, érted." Ocsmány bohémburzsoá közönyösség, az empátia teljes hiánya, hiszen a méregdrága fotó-objektív másik oldalán a roma lány csupán illusztrációs objektummá válik az összefarkácsolt Index-riporthoz. Szégyen.

Az Index, amely természetesen sietett mielőbb rákerülni a politikailag extrakorrekt nyitottakvagyunk.hu-ra, persze nem közöl hasonlóan sztereotip riportot a melegfelvonulásról (ne is közöljön), nem születnek kedélyeskedő képaláírások az azon résztvevőkről (ne is születessenek ilyenek). Ám ez magától értetődő: az arra ellátogatók fogyasztói kosara nem áll meg a kólánál és a csokinál (a frissen facsart narancslé és a szójaszelet az alap), ráadásul velük kapcsolatban ügyes marketing-stratégiával jól targetálható csoportról van szó. A posztmateriális jogokat igénylő, identitás-politizáló közeg Instagram-fotón akar felkerülni a Facebook-ra, nem pedig kólát és csokit "követel", ha kép születik róla.

Persze, a riportban leírt jelenségeknél jobb és rosszabb dolgok is vannak. Itt van például a csodálatos Fűvészkert, vagy a Sárkány és a Koszorú utcai autószerelők, akik előtt nincs lehetetlen, a gyroszos meg ajándék baklavát ad, ha palesztin-kendőt hordasz. De reggelre használt tű fogad a ház előtt, a kisboltban álló sorban ciccegnék mögötted, ha a drágább sört kéred az eladótól, a 9-es buszon addig cikizik az ázsiai kisdíákot, amíg szemlesütve le nem száll, a magyar-roma ellentétet évek óta felülírta a kínai-vietnami villongás. A női mivoltukban óránként megalázott prostituáltakról sem esik szó, mert a feministák éppen egy nagyvállalat által finanszírozott gender-konferencián picsognak az üvegplafonról. Végkövetkeztetés: az itteni életet semmiképpen nem kell romantizálni, vagy glorifikálni, sem dramatizálni és

Egy kóla meg két csoki

Írta: Békés Márton

2013. július 29. hétfő, 07:45 - Módosítás: 2013. július 29. hétfő, 07:55

sztereotipizálni. (A kérdésről például így lehet, mert így érdemes beszélni.)

Sem a "megalázottak és megszorítottak" iránti részvét, sem a rend iránti követelés. Ebben a riportban már nincs se humanista, se liberális-emberjogi, se igazságosság-mániás szoci, vagy éppen keresztény gyökerű együttérzés. Hogy is lenne? Ez a hely és az itteni emberek, az itteni problémák nem az újságíró szociokulturális közegének problémái. Itt csak hasbaszúrtak, patkányok, kurvák és követelőző kamaszok élnek, meg persze keveset kereső, a helyzeten javítani nem tudó zsaruk. A Diószeghytől négy buszmegállónyira már van McDonald's (a civilizáció biztos jele), a 4-es/6-os sínpárjain belül biztonságos az élet. Ideje is visszatérni a szerkibe, kimaxoltuk a sztorit, a cikket úgyis megírtuk már iPaden, a képek jók lettek. Este meg elmeséljük a hozzánk hasonlóknak, hogy milyen durva volt, hogy a Balázsnak fizetnie kellett a képért.

(A szerző a Kálvária téren lakik.)

(Forrás: jobbklukk.hu)